

10. jubilarni sabor

Hrvatske demokratske zajednice
Bosne i Hercegovine

Program

Hrvatske
demokratske
zajednice
Bosne i Hercegovine

Mostar, 11. i 12. svibnja 2007.
Hrvatski dom herceg Stjepan Kosača

dosljedno i ustrajno!

10. jubilarni sabor

Hrvatske demokratske zajednice
Bosne i Hercegovine

Program

Hrvatske
demokratske
zajednice
Bosne i Hecegovine

11. i 12. svibnja 2007.

Hrvatski dom herceg Stjepan Kosača, Mostar

Sadržaj

Proslov	5
Temeljna načela	5
Demokracija	6
Obitelj	6
Mladež	6
Starije osobe	7
Hrvatski branitelji	7
Crkve i vjerske zajednice	7
Bosna i Hercegovina	7
Pravna država	8
Dioba vlasti	8
Obrambena i sigurnosna politika	8
Monetarna politika	9
Porezna politika	9
Državna uprava i lokalna samouprava	9
Povratak	10
Politika zapošljavanja	10
Socijalna politika	10
Zdravstvo	10
Gospodarstvo	11
Vanjska politika	12
Iseljenišтво	12
Odnosi s Republikom Hrvatskom	13
Znanost i tehnologija	13
Sveučilište – visoko obrazovanje	13
Predškolski odgoj, osnovno i srednje školstvo	14
Kultura	15
Šport	15
Mediji	15
Ekologija	15
Zaključak	16

Polazeći od svih dosadašnjih programskih dokumenata Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine,

Iskazujući političku dosljednost u vlastitom promišljanju, opredijeljeni za izgradnju i jačanje demokratskih načela u funkcioniranju vlasti,

Priznajući jedino demokratske metode i standarde u političkome djelovanju i odlučivanju, Sudionici X. sabora HDZ BiH, donose

PROGRAM

HRVATSKE DEMOKRATSKE ZAJEDNICE BOSNE I HERCEGOVINE

PROSLOV

Hrvatska demokratska zajednica BiH nastala je u vrijeme dubokih političkih i društvenih mijena u Europi, u vrijeme raspada komunističkog sustava na istoku i jugoistoku Europe i raspada umjetnih državnih tvorevina.

Nastala kao izraz povijesnih težnji hrvatskoga naroda za jednakošću s drugim narodima, slobodom i demokracijom, kao jedinstvo izvorne hrvatske političke misli i europskoga usmjerenja, nastupila je s jasnim programskim ciljem uspostave demokratske, samostalne i suverene Bosne i Hercegovine, ravnopravnih naroda i građana, te odigrala ključnu ulogu u osamostaljenju i stjecanju neovisnosti Bosne i Hercegovine.

Hrvatska demokratska zajednica je privržena načelima demokracije, poštivanju ljudskih sloboda, vladavini prava i načelu slobodnog tržišta.

U središtu političkoga promišljanja i djelovanja Hrvatske demokratske zajednice BiH je čovjek sa svim svojim neotuđivim pravima - čovjek kao politički subjekt, ravnopravan i jednakovrijedan neovisno o rasi, naciji, vjeri, spolu ili dobi.

TEMELJNA NAČELA

Hrvatske demokratske zajednice BiH je narodna - pučka stranka koja okuplja sve slojeve hrvatskoga naroda i drugih građana Bosne i Hercegovine na načelima demokracije i kršćanske civilizacije i otvorena je za pripadnike svih konstitutivnih naroda i nacionalnih manjina koji prihvaćaju njezin Program i Statut.

Hrvatska demokratska zajednica BiH je demokršćanska i socijalna stranka.

HDZ BiH je suvremena, slobodnjačka, državotvorna i europska stranka koja djeluje u Bosni i Hercegovini i inozemstvu.

Sloboda je središnje načelo Hrvatske demokratske zajednice BiH.

Sloboda pojedinca nužno sadrži svijest o poštivanju i prihvaćanju slobode drugoga i drukčijega.

Pravo na osobnost i posebnost u skladu s vlastitim uvjerenjima temeljno je pravo svakog čovjeka.

Ravnopravnost je jedno od temeljnih ljudskih dobara i ono uključuje ravnopravnost građana, naroda, spolova, različitih socijalnih i regionalnih skupina.

Načelo solidarnosti je jedan od glavnih temelja političkoga promišljanja i rada.

Osiguranje prava na rad i pravičnu naknadu (plaću) koja omogućava dostojan život čovjeka i obitelji, izgradnja države socijalnih ulaganja i stalno promišljanje zakona koji pridonose dostojanstvu ljudske osobe, poštovanju privatnog vlasništva i shvaćanju politike kao javnog posla za opće dobro trajna su opredjeljenja HDZ BiH i jedna od prioriteta zadaca.

Pravo na život je osnovno i neotuđivo pravo svakog čovjeka i ono znači i pravo na život još nerođenog djeteta.

Neotuđivo je pravo svakog naroda, svake etničke i jezične skupine na školovanje, informiranje i komuniciranje na svome materinskome jeziku i na vlastite nastavne planove i programe koji omogućavaju učenje vlastite povijesti i drugih nacionalnih posebnosti, ali i znanje o drugim narodima, njihovoj kulturi i posebnostima.

Čuvanje ljudskog okoliša držimo našom velikom odgovornošću prema budućim naraštajima. Zbog toga prihvaćamo korištenje prirodnih resursa u svrhu boljitka čovjeka, ali ne u opsegu u kojemu bi bila ugrožena sposobnost njihove obnove.

DEMOKRACIJA

Hrvatska demokratska zajednica čvrsto zagovara temeljna načela demokracije i potiče slobodno izražavanje svih zamisli u donošenju odluka, ali podređivanje demokratskim putem donesenim odlukama i njihovu jedinstvenu provedbu.

Načelom demokratskog odlučivanja trebaju biti prožeti svi oblici i sve razine društvenog i državnog života te međusobni odnosi državnih subjekata.

OBITELJ

U središtu naše politike jest obitelj kao temeljna zajednica društva koja se zasniva na braku i suodgovornosti majke i oca.

HDZ BiH je za posebnu društvenu skrb i zaštitu obitelji i materinstva kao jamca narodnog i moralnog rasta.

Sveukupno zakonodavstvo mora u potpunosti osigurati potrebnu zaštitu obitelji.

Svjesni sudbinske važnosti demografskog preporoda, dajemo potporu pronatalitetnoj populacijskoj politici te se zalažemo za konkretne mjere u zaštiti materinstva, povoljne stambene kredite i namjenske stanove, poticajne dječje dodatke, povećanje porodiljske nadoknade te povećanje broja odgovarajućih ustanova za skrb o djeci.

MLADEŽ

Hrvatska demokratska zajednica BiH, kao stranka koja promiče slobodu i samo odgovornost, posebno potiče mlade ljude na međuljudsku, tolerantnu i solidarnu djelatnost u kojoj će svoju kreativnost uložiti u razvitak i traženje novih putova. U razvoju svoje osobnosti na svom životnom putu mladi moraju imati pomoć i potporu.

Odnos HDZ BiH prema mladima temelji se na povjerenju i optimalnom uključivanju mladeži u političku, gospodarsku i svaku drugu vrstu izgradnje politički stabilnoga i sigurnog društva i države, na temelju njihovih interesa, mogućnosti i naobrazbe.

Posebno se zauzimamo za aktivnu politiku zapošljavanja mladih, osmišljenu potporu mladim obiteljima te sustavnu skrb o mladim talentima i njihovo uključivanje u politički, gospodarski, kulturni i duhovni život.

STARIJE OSOBE

Hrvatska demokratska zajednica BiH se zauzima za optimalno zadovoljene svih potreba starijih građana, uz podizanje razine kvalitete života, za sudjelovanje starijih ljudi u rješavanju pitanja vezanih uz uvjete vlastita života, te za njihovo sudjelovanje u svim segmentima društvenoga života za koje imaju sposobnost i interes.

Zalažemo se da skrb za starije osobe bude temeljena na načelu međugeneracijske solidarnosti, čovječnosti i ljubavi prema bližnjem.

Zauzimamo se da starija osoba ima pravo izbora skrbi, u obitelji ili ustanovi za starije osobe, pri čemu se zalažemo za izgradnju dostatnog broja domova za starije osobe.

Nužno je izvršiti temeljitu mirovinsku reformu koja bi trebala donijeti pozitivne učinke na rast domaće štednje, razvoj tržišta kapitala i sveukupan gospodarski rast.

HRVATSKI BRANITELJI

Hrvatska demokratska zajednica BiH duboko poštuje i štiti čast, ponos, ugled i dostojanstvo hrvatskih branitelja i Domovinskog rata i odlučno će se suprotstaviti svim pokušajima kriminaliziranja Hrvatskog vijeća obrane kao legalne, organizirane i obrambene vojne sile hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini

Odlučno ćemo se suprotstavljati pokušajima krivotvorenja povijesne istine o Domovinskom ratu i pokušajima krivotvorenja cjelokupne novije povijesti.

Hrvatska demokratska zajednica BiH smatra da je temeljna vrijednost Domovinskog rata obrana slobode i jednakopravnosti hrvatskoga naroda u tronacionalnoj Bosni i Hercegovini.

Držimo svojom dužnošću osigurati trajnu i punu brigu za sve hrvatske branitelje, a pose-

bice za obitelji poginulih, zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja, te ranjene i oboljele hrvatske branitelja i njihove obitelji.

CRKVE I VJERSKE ZAJEDNICE

HDZ BiH svojim prioritetima drži jasno reguliranje prava i položaja crkava i vjerskih zajednica kojima se mora omogućiti slobodno i neovisno djelovanje.

Istodobno ustrajavamo u nastojanjima da se ugovorno reguliraju odnosi države s Katoličkom crkvom, drugim crkvama i vjerskim zajednicama te povrati oduzeta imovina.

U svakodnevnim društvenim odnosima nužno je osigurati trajan dijalog i međusobno uvažavanje.

BOSNA I HERCEGOVINA

Daytonski mirovni sporazum je zaustavio rat i omogućio mir pod patronatom Međunarodne zajednice, ali nije osigurao izgradnju demokratske i samoodržive Bosne i Hercegovine.

Više od jedanaest godina nakon potpisivanja Daytonskog mirovnog sporazuma, asimetričnog državnog ustrojstva, konfuznih rješenja unutarnjeg ustrojstva i nefunkcionalnosti institucija vlasti kao i velike ovisnosti o odlukama i nazočnosti institucija međunarodne zajednice i danas određuju političku sliku BiH i onemogućavaju njen daljnji napredak.

Dosljedno zalaganje HDZ BiH za ustavni i administrativno-teritorijalni preustroj Bosne i Hercegovine i opravdano zahtijevanje da se uđe u dogovorni preustroj Bosne i Hercegovine i osiguranja pune ustavne i stvarne jednakosti sva tri konstitutivna naroda, zbog čega su Hrvati često i sankcionirani, danas je rezultiralo sve glasnijim zahtjevima i drugih političkih stranaka, ali i konkretnim zaključcima i ocjenama relevantnih tijela međunarodne zajednice o dotrajalosti Daytonskih

riješenje i potrebi nužnog preustroja Bosne i Hercegovine te donošenje novog Ustava Bosne i Hercegovine.

Rezolucije Europskog parlamenta, Vijeća Europe i UN-a ali i velikog broja istaknutih međunarodnih čimbenika daju nam za pravo ustrajati u nastojanjima da se Bosna i Hercegovina uredi po mjeri sva tri konstitutivna naroda u Bosni i Hercegovini.

Zalažemo se da Bosna i Hercegovina bude demokratska, decentralizirana i država socijalne pravde, jednakih i standardiziranih kolektivnih prava naroda i pojedinačnih prava građana što danas, nažalost, nije.

Asimetrično državno ustrojstvo dva entiteta - tri konstitutivna naroda zasigurno je jedan od temeljnih uzroka nefunkcionalnosti države i njezinih institucija, što prati i odsutnost očekivanih pomaka u gospodarsko - socijalnoj sferi, te izravno utječe na sve složeniji ukupni položaj hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini.

Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine se zalaže za Bosnu i Hercegovinu kao državnu zajednicu triju potpuno ravnopravnih, suverenih i konstitutivnih naroda Hrvata, Srba i Bošnjaka organiziranu na tri razine vlasti. Svaka od tri razine trebala bi imati zakonodavnu, sudsku i izvršnu vlast.

Šrednju razinu vlasti ustrojiti s najmanje tri regije. Sarajevo kao glavni grad BiH ustrojiti kao Distrikt. Regije, s mogućnošću diskontinuiteta teritorija, utemeljiti na nacionalnom, gospodarskom i kulturnom načelu s istovjetnim načinom definiranja i ostvarivanja prava naroda, nacionalnih manjina i građana.

Zalažemo se za funkcionalnu državu jasno definiranih ovlasti i međusobnih odnosa i odgovornosti različitih razina vlasti.

Pripadnici nacionalnih manjina moraju uživati sva prava na temelju najviših europskih standarda i Povelje Ujedinjenih naroda.

Pristupanje Bosne i Hercegovine Europskoj uniji, NATO-u i drugim euroatlantskim integracijama vrhunski su prioriteti politike HDZ BiH, jer su jamstvo dugoročne političke stabilnosti Bosne i Hercegovine te gospodarskog i socijalnog napretka.

PRAVNA DRŽAVA

Pravna država je glavni uvjet, a istodobno i oslonac svakoga demokratskog društva. Njezina glavna zadaća sastoji se u osiguranju pravne sigurnosti s ciljem funkcionalnog održavanja ustavnopravnog poretka, unutar nje sigurnosti i osiguranju temeljenih vrednota demokratskog poretka, sloboda i prava čovjeka.

Uspostaviti čvrste mehanizme demokratskog nadzora kako bi se spriječila zloraba pravnog sustava u progonu pojedinca ili skupine zbog političkog mišljenja, pripadnosti narodu ili nacionalnoj manjini, vjerskog opredjeljenja i sličnog bez zakonskog temelja.

Poštujući kao vrhovno načelo jednakost svih građana pred zakonom, zalažemo se za učvršćenje vjerodostojnosti i jačanje povjerenja građana u sve institucije vlasti u Bosni i Hercegovini.

DIOBA VLASTI

Hrvatska demokratska zajednica BiH zauzima se za punu i cjelovitu provedbu razdiobe zakonodavne, izvršene i sudbene vlasti.

Funkcioniranje svake na temelju Ustava i Zakona zasebno i koordinirano djelujući u državnom sustavu u interesu naroda i građana BiH.

OBRAMBENA I SIGURNOSNA POLITIKA

Zauzimamo se za stručan i profesionalan pristup zaštiti sigurnosti kroz ustavne i zakonite institucije i djelotvoran sustav građanskog i

parlamentarnog nadzora nad institucijama u sustavu sigurnosti, te usklađenost djelovanja svih njegovih posebnih sastavnica.

Hrvatska demokratska zajednica BiH smatra da se u vojno-obrambenom aspektu sigurnosti treba uključivati i vezati u međunarodne sigurnosne procese i institucije kao što su Partnerstvo za mir, Euroatlantsko vijeće i NATO.

Oružane snage Bosne i Hercegovine moraju odražavati i održavati zastupljenost konstitutivnih naroda, te trajno osigurati prepoznatljivost Hrvatskog vijeća obrane kao jedne od sastavnica u racionalno dimenzioniranim oružanim snagama sukladnim ekonomskim mogućnostima i realnim sigurnosnim procjenama.

Hrvatska demokratska zajednica BiH zauzima se za stalnu i odlučnu borbu protiv svih oblika terorizma svjesna da je terorizam problem planetarnih razmjera.

Ustroj sigurnosnih struktura temeljiti na Ustavnom ustroju države, demokratskog parlamentarnog nadzora i omogućavanja učinkovite i djelotvorne sigurnosti i zaštite prava i dostojanstva svakog pojedinca.

Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine smatra očuvanje svih vitalnih nacionalnih interesa hrvatskoga naroda sastavnim dijelom strategije obrane i sigurnosti na razini Bosne i Hercegovine.

MONETARNA POLITIKA

Monetarna politika mora služiti stabilnosti valute i likvidnosti bankarstva.

Centralna banka BiH mora biti neovisna, ali ne i izvan nadzora Parlamentarne skupštine BiH.

Pravna sigurnost je jedna od temeljnih pretpostavki za zdravo financijsko tržište.

POREZNA POLITIKA

Hrvatska demokratska zajednica BiH zalaže se za konzistentan porezni sustav i poreznu politiku koja teži poticanju ulaganja u nove investicije, u kreativnost i inovativnost poduzetnika.

Porez na dodanu vrijednost treba kreirati kako bi omogućio normalno funkcioniranje države i bio pravedan i podnošljiv svim socijalnim kategorijama društva.

Javnu potrošnju treba postupno smanjivati, imajući u vidu da je veliki problem u strukturi javni rashoda.

Svi proračuni trebaju biti uravnoteženi i usklađeni s realnim mogućnostima gospodarstva i poreznih obveznika.

Trošenje proračunskog novca mora biti podložno demokratskom nadzoru i raspodjeli koja omogućava ravnomjeran razvoj svih područja na koja se odnosi.

DRŽAVNA UPRAVA I LOKALNA SAMOUPRAVA

Hrvatska demokratska zajednica BiH zalaže se za ravnotežu između državne uprave i lokalne uprave i samouprave u decentraliziranoj Bosni i Hercegovini na načelima Europske povelje o lokalnoj samoupravi.

Lokalna uprava i samouprava se moraju maksimalno približiti građanima koji kroz lokalnu upravu i samoupravu moraju imati samostalnost u odlučivanju u svim poslovima lokalnog značenja koja ustavom i zakonom nisu stavljena u nadležnost županijskih i drugih državnih tijela vlasti.

Zalažemo se za jačanje ovlasti jedinica lokalne uprave i samouprave u decentraliziranoj Bosni i Hercegovini, te financijsko, organizacijsko i funkcionalno jačanje općina sukladno Europskoj povelji o lokalnoj samoupravi.

Zauzimamo se za uravnotežen razvitak svih područja Bosne i Hercegovine.

Zauzimamo se za uređenje Mostara, Travnika i Banje Luke na istim načelima, te preustroj Sarajeva, glavnog grada BiH, kao Distrikta.

POVRATAK

HDZ BiH se zalaže za pravo povratka svih prognanih i izbjeglih u svoje domove bez ikakva uvjetovanja.

Provedba povratka odnosno Aneksa 7. Daytonskog mirovnog sporazuma ne može biti politička procjena po potrebi političkog trenutka nego obveza svih da stvaraju uvjete za potpuni održivi povratak.

Stvaranje sigurnosnih, političkih, gospodarskih i socijalnih uvjeta svakako su ključne pretpostavke za osiguranje održivog povratka te jedan od bitnih uvjeta za postizanje pune političke stabilnosti BiH.

S ciljem ostvarivanja povratka i sudbinske važnosti demografskog preporoda, HDZBiH radić će na izradi demografske studije hrvatskog puka u Bosni i Hercegovine i inozemstvu.

POLITIKA ZAPOSŁJAVANJA

Smanjenje nezaposlenosti, otvaranje novih radnih mjesta i podizanje životnog standarda jedan je od najznačajnijih prioriteta HDZ BiH.

Cilj je puna zaposlenost.

Cjelina gospodarske politike treba služiti otvaranju novih radnih mjesta, osobito za mlade, visoko obrazovane nezaposlene osobe i razvojačene branitelje.

SOCIJALNA POLITIKA

Hrvatska demokratska zajednica drži da je u razdoblju brzih gospodarskih i društvenih promjena potrebna poštena i humana socijalna država koja omogućava solidarnost generacija, socijalno partnerstvo i zaštitu slabih i nemoćnih.

Socijalna pravednost i društvena solidarnost i čovječnost trebaju biti temelji socijalne politike.

Pravedna socijalna politika mora osigurati pomoć za podmirenje osnovnih životnih potreba slabim, nemoćnim i drugim zbog nezaposlenosti ili nesposobnosti za rad nezbrinutim građanima, obiteljima koje imaju tjelesno i duševno oštećenu i socijalno zapuštenu djecu, invalidnim osobama, djeci bez roditelja i onoj djeci za koje se roditelji ne brinu.

Svatko je svojim radom, prihodima i imovinom dužan pridonijeti sprječavanju, otklanjanju ili ublažavanju vlastite socijalne ugroženosti, kao i socijalne ugroženosti članove svoje obitelji, posebice djece i drugih članova obitelji koji se ne mogu sami o sebi brinuti.

ZDRAVSTVO

Zdravstvo i zdravstveni sustav jedna je od najznačajnijih sastavnica socijalne stabilnosti i ravnopravnosti svih građana.

Držimo da na crti izgradnje Bosne i Hercegovine kao socijalne države, kroz nužne reforme zdravstvenog sustava, treba osigurati i održati i načelo solidarnosti u zdravstvenom sustavu.

Posebno treba skrbiti za zdravstvenu zaštitu nezaposlenih, branitelja, invalida, djece i ljudi starije životne dobi.

HDZ BiH smatra ključnim osigurati dugoročno održivo financiranje zdravstva i definiranje opsega prava iz obvezatnog zdravstvenog osiguranja.

Javno zdravstvo i preventivna zdravstvena zaštita su područja za koja je dokazan najpovoljniji odnos između financijskih izdvajanja i učinaka za zdravstveno stanje pučanstva pa te oblike zdravstvene skrbi valja posebno poticati.

Primarnu zdravstvenu zaštitu i službe hitne medicinske pomoći treba ustrojiti tako da u cijeloj državi, bez obzira na lokalne specifičnosti, budu podjednako dostupne na svakom mjestu i svakom bolesniku, kako bi u svako vrijeme mogao dobiti pravodobnu i odgovarajuću medicinsku pomoć.

Kategorizacijom bolnica ujednačiti kriterije vrjednovanja pruženih zdravstvenih usluga poboljšati dostupnost bolničkih usluga kao i očuvati i povećavati kakvoću zdravstvenih usluga.

GOSPODARSTVO

Prvom pretpostavkom za zaustavljanje dramatičnog produblivanja sadašnje gospodarstvene i socijalne krize, te za pokretanje uspješnog gospodarskog razvitka držimo povratak samopouzdanja i vjere u vlastite snage.

Svoju gospodarsku politiku čiji je konačni cilj dostizanje stupnja gospodarske razvijenosti u zemljama Europske unije HDZ BiH temelji na ovim načelima:

- razvijati socijalno tržišno gospodarstvo utemeljeno na uravnoteženim interesima i partnerstvu radnika, poduzetnika i države;
- gospodarski rast i razvitak temeljiti na povećanju proizvodnje i izvoza i korištenju potencijala relativno očuvanog okoliša;
- ulaganju u znanost, obrazovanje i nove tehnologije te poticanje realnih investicija utemeljenih na domaćem i inozemnom kapitalu jest ključ dugoročnog i stabilnog gospodarskog napretka;
- osigurati stabilan pravni i politički okvir koji će biti poticajan za nove investicije i novo za-

pošljavanje u dinamičnom socijalnom tržišnom gospodarstvu;

- uspostaviti sustav odgoja i naobrazbe koji će osposobljavati mlade ljude za poduzetništvo;
- osigurati sustav stabilne opskrbe energentima i izgraditi potrebnu prometnu infrastrukturu;
- sklapati međunarodne ugovore koji će biti poticajni za izvoz bosanskohercegovačkih proizvoda na inozemno tržište;
- osigurati makroekonomsku stabilnost;
- sveukupna gospodarska politika mora biti usmjerena ka ravnomjernom razvitku svih krajeva zemlje;
- bitan čimbenik gospodarske stabilnosti jest i stabilan bankarski sustav u kojemu ne smije biti monopolističkog utjecaja, odnosno bankarski sustav koji će omogućiti da štednja građana posluži razvitku gospodarstva,
- potrebno je žurno uspostaviti efektivan sustav kontrole i ograničenja inozemnog zaduživanja;
- svojim znanjem iskustvom i kapitalom bosanskohercegovačko iseljeništvo može i treba biti snažan čimbenik u obnovi i razvitku gospodarstva;
- obrtništvo, dinamično i prilagodljivo malo i srednje poduzetništvo, u promjenjivom gospodarskom okruženju mogu i trebaju biti nositelji gospodarskog napretka;
- turizam, povezan s uslužnim djelatnostima i poljoprivredom jedna je od najperspektivnijih grana gospodarstva;
- u privatizaciji energetskega sektora, zbog sveukupne gospodarske sigurnosti i stabilnosti, država mora zadržati kontrolne udjele;
- načelo konkurencije mora biti dominantan oblik odnosa na tržištu, a načelo regulacije

treba primjenjivati samo gdje je to nužno radi opće gospodarske stabilnosti;

- svrhovit razvitak poljoprivrede i svekoliki boljitak sela i seljaka, uz stalnu brigu i potporu države, su jedan od važnijih uvjeta političke i socijalne stabilnosti, a i sveukupne obnove bosanskohercegovačkog društva;

- izgradnja autocesta, brzih cesta, modernizacija i rekonstrukcija postojećih cesta, te modernizacija i razvitak željezničkog i zračnog prometa jedna su od temeljnih pretpostavki za opći razvitak gospodarstva i jedan od prioriteta Hrvatske demokratske zajednice BiH;

- prehrambena, farmaceutska, drvna i metalna industrija moraju svojim finalnim proizvodima osvojiti više prostora na europskom i svjetskom tržištu;

- graditeljstvo spada u najznačajnije grane gospodarstva uopće i predstavlja važan čimbenik u socijalnom životu zemlje, prije svega u sektoru stambene izgradnje i izgradnje infrastrukturnih objekata,

- smanjivanje birokratskih prepreka za dobivanje građevinskih dozvola i drugih službenih potvrda, dodjeljivanje lokacija za gradnju stambenih objekata i ubrzanje procedura, uz olakšanje poslovanja u ovoj bitnoj gospodarskoj oblasti, dovest će i do smanjenja bespravne gradnje;

- ubrzano sređivanje stanja u zemljišnoknjižnom sustavu, što podrazumijeva nove katastarske izmjere i novi zemljišnoknjižni i katastarski sustav prenesen u informacijski sustav, uz potrebnu edukaciju osoblja, geodetskih stručnjaka, odvjetnika i građana sigurno će pridonijeti rastu gospodarskih ulaganja i razvoju gospodarstva u cjelini.

VANJSKA POLITIKA

Temelj vanjske politike Hrvatske demokratske zajednice BiH jest volja za ostvarenjem mira u slobodi i razumijevanju među narodima. U tom cilju HDZ BiH želi jačati dobre odnose sa svim zemljama koje prihvaćaju suradnju na ravnopravnim temeljima.

HDZ BiH se zalaže za ulazak Bosne i Hercegovine u europske i euroatlantske političke, gospodarske i vojno-sigurnosne integracije uz zaštitu nacionalnih i državnih interesa.

Mir i sigurnost u međunarodnim razmjerima pored vojne sigurnosti podrazumijevaju i međunarodnopravnu zaštitu ljudskih, građanskih i etničkih prava, smirivanje etničkih i vjerskih sukoba, sprječavanje i otklanjanje ekoloških razaranja, te borbu protiv terorizma i svih oblika organiziranog međunarodnog kriminala.

Prioritet Bosne i Hercegovine je punopravno članstvo u Europskoj uniji.

Europu razumijevamo kao kontinent čije narode, unatoč svim nacionalnim, političkim, kulturnim i gospodarskim razlikama povezuje zajedničko povijesno i civilizacijsko - uljudbeno nasljeđe i zajednički rad na budućnosti.

Europsko jedinstvo treba postojati na načelima poštivanja različitosti, partnerstva i ravnopravnosti.

Sigurnost u Europi moguće je postići samo zajedničkim naporima.

ISELJENIŠTVO

HDZ BiH je posebno odgovorna i senzibilna prema Hrvatima u inozemstvu.

Svjesna značajnoga doprinosa hrvatskih iseljenika u pogledu razumijevanja među narodima i njegovanja međunarodne i međudržavne suradnje, zalaže se aktivno očuvanje

nacionalnoga, duhovnoga i kulturnoga identiteta hrvatskoga iseljništva iz BiH.

Posebno zastupamo i promičemo povijesnu istinu da su za obranu slobode hrvatskoga naroda u BiH zaslužno i hrvatsko iseljništvo.

Jačanje veza i ostvarivanje pune suradnje s iseljništvom svakako će pridonijeti i povećanju interesa iseljništva za ukupne političke prilike u BiH te aktivnije sudjelovanje u političkom i gospodarskom životu BiH.

ODNOSI S REPUBLIKOM HRVATSKOM

Zbog povijesne i zemljopisne povezanosti Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, te zbog činjenice da u ove dvije države živi najveći broj hrvatskoga naroda, odnosi između dviju država trebaju biti posebno dobri i prijateljski.

HDZ BiH se zalaže za produbljenje i izgradnju tih odnosa, te ćemo ustrajati na uspostavi što tješnjih diplomatskih, gospodarskih, kulturnih i drugih oblika suradnje BiH i RH.

Republika Hrvatska kao jedan od potpisnika Daytonskog mirovnog sporazuma mora imati aktivniju ulogu u provedbi Daytonskog mirovnog ugovora ali i u pitanjima koja se tiču redefiniciranja istog i izgradnji političkih odnosa u Bosni i Hercegovine koji trebaju dovesti do stabiliziranja političkih prilika.

Ustavna obveza Republike Hrvatske da skrbi o Hrvatima u Bosni i Hercegovini dodatno nas obvezuje da obostrano razvijamo odnose u interesu hrvatskoga naroda u obje države.

HDZ BiH daje punu potporu dvojnog državljanstvu kao europskoj demokratskoj praksi i bez uvjeta ispisivanja iz bosanskohercegovačkog državljanstva.

ZNANOST I TEHNOLOGIJA

Bosna i Hercegovina zaostaje u primjeni visokih i novih tehnologija posebno u primjeni i proizvodnji proizvoda kojima se mogu osigurati specifični tržišni uspjesi na svjetskim tržištima.

Hrvatska demokratska zajednica BiH smatra da je nužno izraditi državnu strategiju znanstvenog i tehnološkog razvitka koja mora voditi računa o svim uočenim zaprekama i slabostima i istodobno uz potrebno povećanje proračunskog izdvajanja osigurati stvarni pomak u znanosti, razvojno-istraživačkim projektima i novim tehnologijama.

HDZ BiH pruža snažnu potporu inicijativi za osnutak Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u BiH.

SVEUČILIŠTE – VISOKO OBRAZOVANJE

Hrvatska demokratska zajednica se zalaže za akademsku slobodu i autonomiju svih sveučilišta u BiH za slobodu istraživanja i nastave, kao i omogućivanje sveučilištu da samo odlučuje o načinu i putu ostvarivanja svojih zadaća.

HDZ BiH drži da Sveučilište treba promatrati kao jedinstven i cjelovit sustav s uravnoteženom pozornošću prema svim sveučilišnim djelatnostima i u svim znanstvenim područjima, poljima i granama.

Zalažemo se za opstojnost i dalji prosperitet Sveučilišta u Mostaru uz primjenu hrvatskih nastavnih planova i programa s nastavom na hrvatskom jeziku.

U preustroju Sveučilišta nužno je ugraditi i slijediti temeljna načela Bolonjskog procesa, te otvaranjem odjela izvan sjedišta olakšati studiranje i omogućiti studiranje studentima koji u drugom okolnostima to ne bi mogli.

Uz temeljni cilj razvoj i promicanje znanstvenoga, stručnog i umjetničkog rada na svim

područjima, te visokoškolske naobrazbe mladih stručnjaka u jedinstvu nastave i istraživanja.

Sveučilište mora biti most za prijenos svjetskih iskustava i rezultata u europskim i globalnim integracijama, s posebnom ulogom u reintegraciji mladeži i stručnjaka iz iseljeništa.

PREDŠKOLSKI ODGOJ, OSNOVNO I SREDNJE ŠKOLSTVO

Hrvatski jezik i nacionalni obrazovni program najznačajnija su izvorišta vlastite samobitnosti.

Sukladno europskim dostignućima kao i svim relevantnim međunarodnim konvencijama, držimo da je neotuđivo pravo svakog naroda, pa i hrvatskog, školovanje na hrvatskom jeziku i po vlastitim nastavnim planovima i programima koji omogućuju učenje vlastite povijesti i drugih nacionalnih posebnosti.

Poštujući kulturne, jezične i obrazovne posebnosti konstitutivnih naroda u BiH, te ustavna prava učenika i roditelja za slobodnim izborom škole, jezika i nastavnog plana i programa bez obzira na nacionalnu pripadnost, HDZBIH drži da ostvarenje tih temeljnih prava i sloboda ničim ne pridonosi segregaciji pojedinaca i naroda, nego naprotiv, to omogućuje jezičnu i kulturnu diskriminaciju i asimilaciju jednog naroda od drugog naroda, te oduzimanje njegovih ustavnih prava na vlastito školstvo, nastavu, programe i udžbenike na svome jeziku.

Hrvatska demokratska zajednica zalaže se za značajne promjene u sustavu odgoja i naobrazbe.

Potencijale toga sustava potrebno je maksimalno iskoristiti za sveukupni napredak zemlje i populacijsku obnovu, povećanje učinkovitost gospodarstva i društvenih djelatnosti, inovativne aktivnosti i otvaranje novih radnih mjesta, te stvaranje visokokvalitetnih

znanstvenih, tehnoloških i kulturnih dobara.

Nužno je osigurati kontinuirano godišnje povećanje izdvajanja za predškolski odgoj, osnovno i srednje školstvo kako bi se uz moderniziranje nastave osiguralo podizanje materijalnog, socijalnog i profesionalnog statusa odgojitelja, učitelja i profesora.

Potaknuti žurno povećanje broja i kapaciteta ustanova predškolskog odgoja koji uz povećanje obuhvata djece treba pridonijeti stvaranju podjednake polazne šansi svojoj djeci (kreativni razvoj, učenje stranih jezika i sl).

Programe osnovnih (obveznih) i srednjih škola osloboditi od nepotrebnih i neproduktivnih sadržaja i utemeljiti ih na općim pismenostima potrebnima za život u 21. stoljeću.

Programe srednjih škola osuvremeniti radi stjecanja suvremene opće i stručne naobrazbe, dostatne za nastavak studija ili zapošljavanje na radnim mjestima sa suvremenim tehnologijama.

U nastavne planove i programe svih stupnjeva izobrazbe ugraditi temeljne vrijednosti nacionalnoga identiteta, pripadnost zapadnoeuropskom kulturnom krugu i svjetskoj zajednici, opća prava čovjeka i djeteta, a posebno pravo na slobodu savjesti i vjerskog odgoja, te načela zaštite okoliša.

Urediti izdavanje udžbenika i ostalih izvora znanja tako da sadržajem, cijenom budu dostupni svima i distribucijom budu prirodna sastavnica obrazovne djelatnosti.

Opremljenost škola nastavnom opremom uskladiti s promjenama u nastavnim programima (opremanje informatičkom opremom, suvremenim kabinetima, laboratorijima i sl).

Usporedno s razvojem institucionalnog školstva snažnije poticati razvitak svih oblika obrazovanja odraslih radi lakšeg i što bržeg zapošljavanja golemog broja nezaposlenih i promjene loše strukture obrazovanosti odraslog stanovništva.

KULTURA

Hrvatska demokratska zajednica pridaje veliku važnost kulturi i zalaže se za potpunu slobodu umjetničkog stvaralaštva, svjesna uloge koju je kultura imala i ima u razvoju i očuvanju identiteta hrvatskoga naroda.

Zalažemo se za dijalog i međunarodnu kulturnu suradnju.

Posebice se zalažemo za očuvanje baštine i njezino prožimanje s modernim senzibilitetom, te za stalnu skrb o duhovnoj i materijalnoj baštini.

Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine će posebice skrbiti o kulturnim i znanstvenim institucijama, te očuvanju kulturnog nasljeđa i kulturnih institucija hrvatskog naroda.

ŠPORT

Šport je sastavni dio kulture života, opće naobrazbe i odgoja te značajan čimbenik u očuvanju zdravlja u svim razdobljima čovjekova života.

Zalažemo se za što veću prisutnost športa u školama i na fakultetima, za amatersko djelovanje u športskim udrugama, za športske aktivnosti svih slojeva društva.

Kada je u pitanju vrhunski šport, smatramo da država mora izvršavati svoj dio obveze potpore, prije svega omogućavanjem razvoja mladih talenata.

MEDIJI

Hrvatska demokratska zajednica BiH drži da pravo na informaciju spada u temelje demokracije, a iz toga proistječe naša puna potpora slobodi medija koji imaju golemo značenje u modernome društvu.

U sklopu pune slobode mišljenja i govora u tisku i elektroničkim medijima mora se poštivati obveza iznošenja istine i čuvanja ljudskoga dostojanstva svakog pojedinca.

Zalažemo se za različitost medijske ponude i zdravu tržišnu konkurenciju kao i za sprječavanje medijske manipulacije i monopola.

HDZ BiH se zalaže za radiotelevizijski kanal na hrvatskome jeziku u okviru javnog RTV sustava na području BiH.

Slobodni mediji omogućuju stvaranje javnog mišljenja i putem odgovornog rada pridonose kontroli državne vlasti. Stoga su mediji i politički čimbenik u punom smislu te riječi i zbog svog utjecaja na javnost nose visok stupanj odgovornosti za opće dobro.

EKOLOGIJA

HDZ BiH podržava zdrav život, okoliš i zdravlje u skladu s Europskom poveljom o okolišu i zdravlju. Smatramo svojom obvezom djelovati na zaštiti, stvaranju i očuvanju zdravog okoliša zbog odgovornosti prema sadašnjim i budućim naraštajima.

Zauzimamo se za povećanje svijesti o očuvanju okoliša te ekološkijsku edukaciju koja treba obuhvatiti sve slojeve pučanstva, u čemu prvenstvenu ulogu moraju imati odgojne i obrazovne ustanove te mediji jer je to jedno od prvotnih egzistencijalnih pitanja suvremene civilizacije, izravno povezano s temeljnim pravima čovjeka na život.

ZAKLJUČAK

HDZ BiH je bila i ostaje stožernom strankom hrvatskoga naroda u BiH. Snaga HDZ BiH jest u prepoznavanju i dosljednoj političkoj borbi za ostvarivanje vitalnih interesa Hrvata u BiH i stvaranju uvjeta za sveopći boljitak.

HDZ BiH je stranka hrvatskog narodnog povjerenja i taj položaj je izborila i potvrdila na svim dosadašnjim parlamentarnim izborima.

HDZ BiH namjerava taj položaj i zadržati.

Stoga ćemo raditi na daljnjem profiliranju u modernu političku stanku s prepoznatljivim zapadnoeuropskim značajkama, s efikasnim unutarnjim ustrojem, suvremenim političkim iskazom, dizajnom i političkim marketingom.

Posebnu pozornost u narednom razdoblju posvetiti jačanju infrastrukture stranke, odgovornosti članova i dužnosnika, razmjeni informacija po vertikali i horizontali stranačkog ustroja te hijerarhijskom upravljanju u provedbi donesenih odluka.

Na svim razinama vlasti osigurati efikasne koordinacije kao i koordinacije po važnim oblastima života odgovornih i kompetentnih osoba sa svih razina.

Ostajemo i dalje otvoreni za svaku dobrona-
mjernu suradnju sa svim organizacijama iz
BiH, R Hrvatske i svijeta u ravnopravnim od-
nosima s ciljem stvaranja uvjeta za bolji život
i očuvanje života.

Ali, u osnovici naše političke pragmatike
uvijek ostaje isti cilj: osiguranje hrvatske op-
stojnosti u BiH; očuvanje integriteta hrvatske
nacije i hrvatskoga narodnosnog biča u za-
jedničkoj državi triju suverenih, ravnopravnih
i konstitutivnih naroda na cijelom njezinu teri-
toriju; izgradnja suverene i suvremeno ustro-
jene, gospodarski i socijalno prosperitetne,
pravne i decentralizirane države BiH na čijem
će se cijelom području sukladno europskim i
UN poveljama i konvencijama poštivati ljud-
ska, narodna, građanska i manjinska prava.

Mostar, 11. svibnja 2007. godine
Ur. Br; I-01-33- /07.

PREDSJEDNIK

Dr. Dragan Čović

